

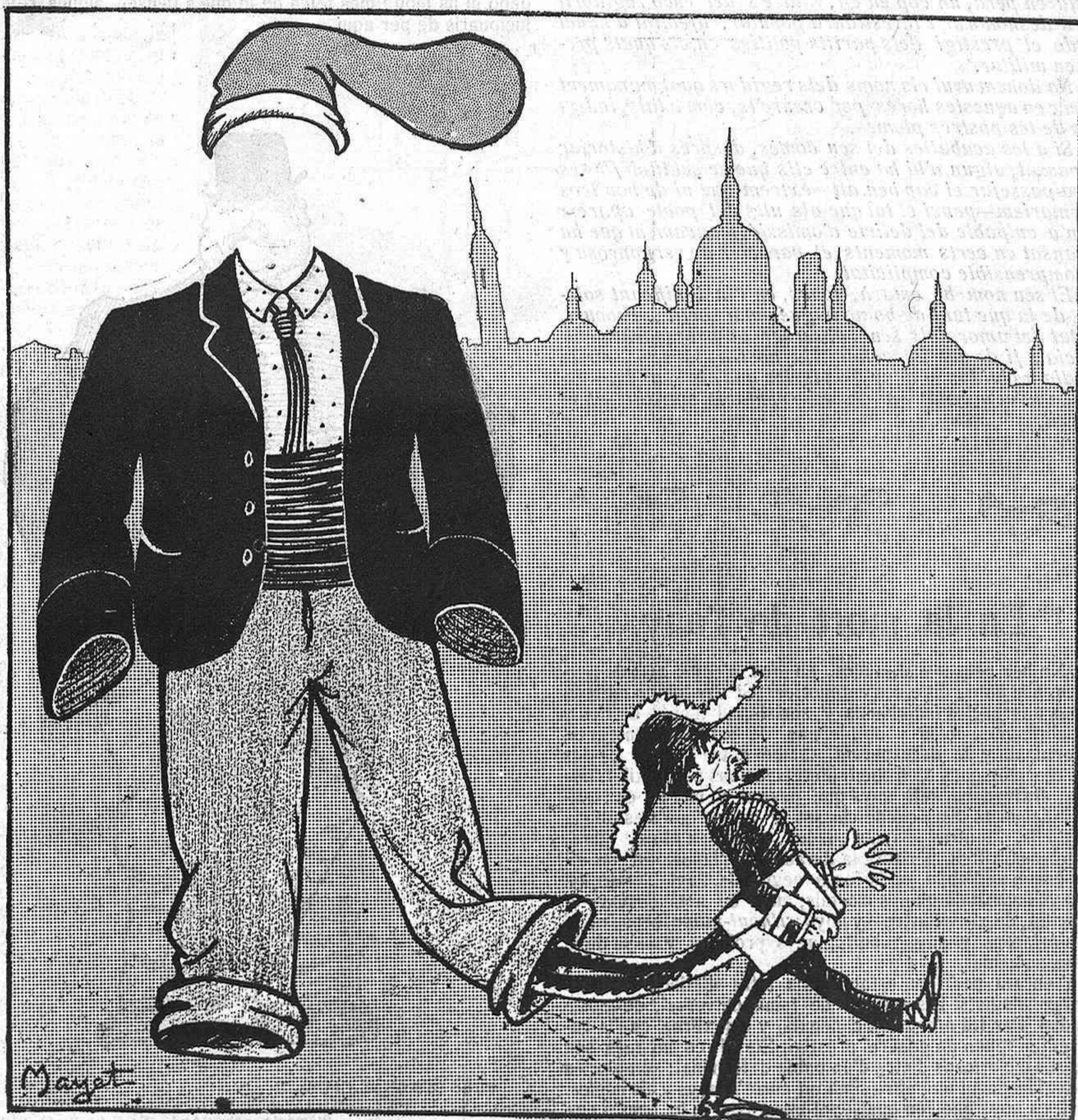
L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

BARCELONA, 29 DE DESEMBRE DE 1911

Núm. 1722 ————— ANY XXXIII

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

10 centims ————— Atrassats: 20

EL DISCURS D'EN CAMBÓ A SARAGOSSA, o UNA LLISSÓ DE TRANSFORMISME

PER FI!

Dilluns al matí, ciutadà de Barcelona, experimentaràs, al llevarte, la sensació agradable que té'l malalt a qui, després de penosa y interminable malaltia, el metge dona d'alta.

A les dotze de la nit del diumenge acaben—per fi!— el seu manament la meitat dels regidors que componen l'actual Consistori, un dels més avorrits y execrats per l'opinió, que ni en èpoques del més desenfrenat y odiós caciquisme havia presenciats escandols y abusos administratius de la magnitud dels que ara's donen.

Emperò vol la sort que la nostra alegria no sigui pas completa. Manquen encara un parell d'anys pera escombrar definitivament y pera sempre del Municipi a la taifa de famelics y concupiscents que en mal hora l'assaltaren pera, un cop en ell, valdre's del escó regidoril pera deshonorar l'investidura popular, afeblint d'aquet modo el prestigi dels partits polítics en els quals pretenen militar.

No donem avui els noms dels regidors qual manament fineix en aquestes hores per creure'ls, com a tals, indignes de les nostres plomes.

Si a les acaballes del seu comès, després d'historiar el passat, algun n'hi ha entre ells que se senti ab forces pera passejar el cap ben alt—extrem que ni de bon tros afirmariem—pensi el tal que als ulls del poble apareix com a culpable del delictes d'omissió, mancament que ha alcançat en certs moments el caracter de vergonyosa y incomprendible complicitat.

El seu nom be estarà, doncs, en l'insignificant soletat, de la que tant-de-bo no hagués mai sortit... Procura, voltat del amor dels seus, observar la necessaria penitencia a fi de que Barcelona, la nostra, la seva, arribi un dia a oblidar el dany gravíssim que als seus interessos, a la seva salut y a la seva reputació entre tots han inferit.

En la mort de l'any

¿No heu pensat mai, amics, en que d'anys, com de persones, n'hi ha de diverses categories? Si existeixen entre'ls homes diferències individuals y socials; si n'hi ha de rics y de pobres, de nobles y de plebeus, de sabis y d'ignorants, d'afortunats y de desesperats, també entre'ls anys de les eres cronològiques se troben diferències per l'estil. L'història, arxivadora dels anys que passen y moren, es testimoni d'aquesta distinció de classes y castes que s'estableix entre ells. Mentres els uns queden escrits en el seu llibre, ab grosses xifres, per tota la durada de l'humanitat, els altres cauen en l'oblid, en la fossa negra de l'avi Temps. Hi ha anys immortals y anys mortals; anys de nom il·lustre—o, millor dit, de xifra il·lustre—y anys *without-name*, sense nom; anys-prínceps y anys-subdits; anys prohoms y anys de la massa anònima.

Y encara podriem establir una altra distinció entre'ls anys privilegiats. Els uns són de fama universal, de gloria mundial. Per tot arreu són coneguts, y les xifres que'ls representen tenen un general prestigi. Els altres no més són famosos o gloriosos dintre d'un poble determinat; són glories locals. Heusaquí una altra similitut entre'ls anys y els homes.

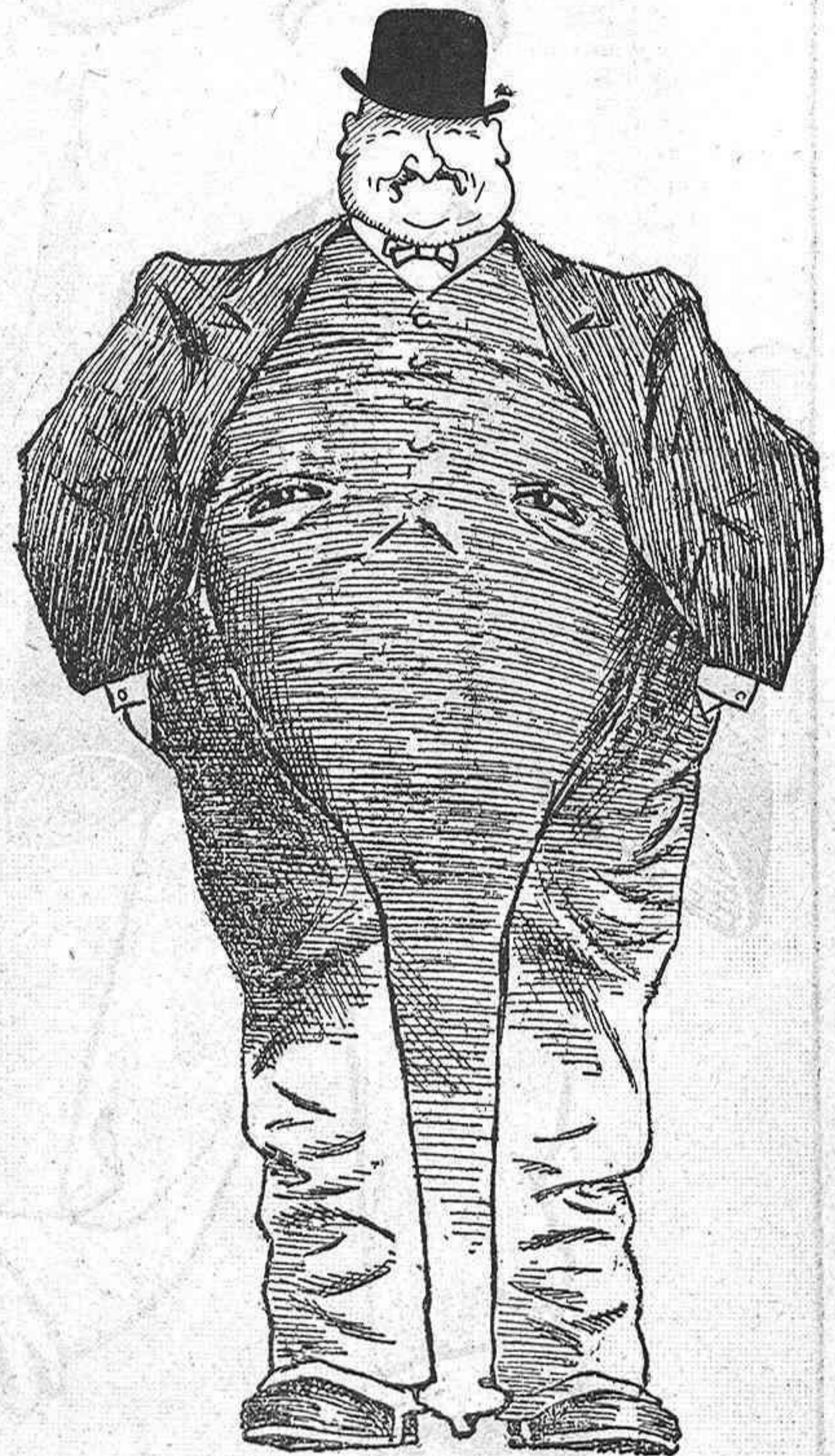
Hi ha anys que són qualsevol xifra, com hi ha homes que són qualsevol nom. Dir, per exemple, l'any 659, o 1748, es

lo mateix que dir Pau Golorons o Josep Rodríguez. Però com omplen la boca y meravellen els ulls xifres com les de l'any 1000, o l'any 1793! Ve a esser igual que dir Ciceró, o Miquel Àngel, o Napoleó.

Després d'aqueixos anys de fama mundial cada poble té els seus anys de fama nacional o local. A Espanya se pot citar el 1711 o el 1808. A Catalunya tenim, v. g.: el 1640 y el 1714. Es com dir Pelayo o Lanuza, Rafel de Casanova o Fivaller.

Per fi, podem fer remarcar que també hi ha anys, com hi ha homes, tristament cèlebres.

Els partidaris de l'igualtat en quedaran un xic desconsolets d'aquestes reflexions de fi d'any. Les desigualtats, les diferències, el règim de classes y castes no són coses exclusives de l'humanitat. Les trobem per tot arreu: en lo material y en lo immaterial, en lo humà y en lo super-humà, en el temps y en l'espai. Així, doncs, pera fer una revolució de debò hi ha molta més feina de lo que's pensen alguns revolucionaris de per aquí...

FINIS CORONAT OPUS

Plànyinlo, pobre Avil... Se li han acabat els llonguets.

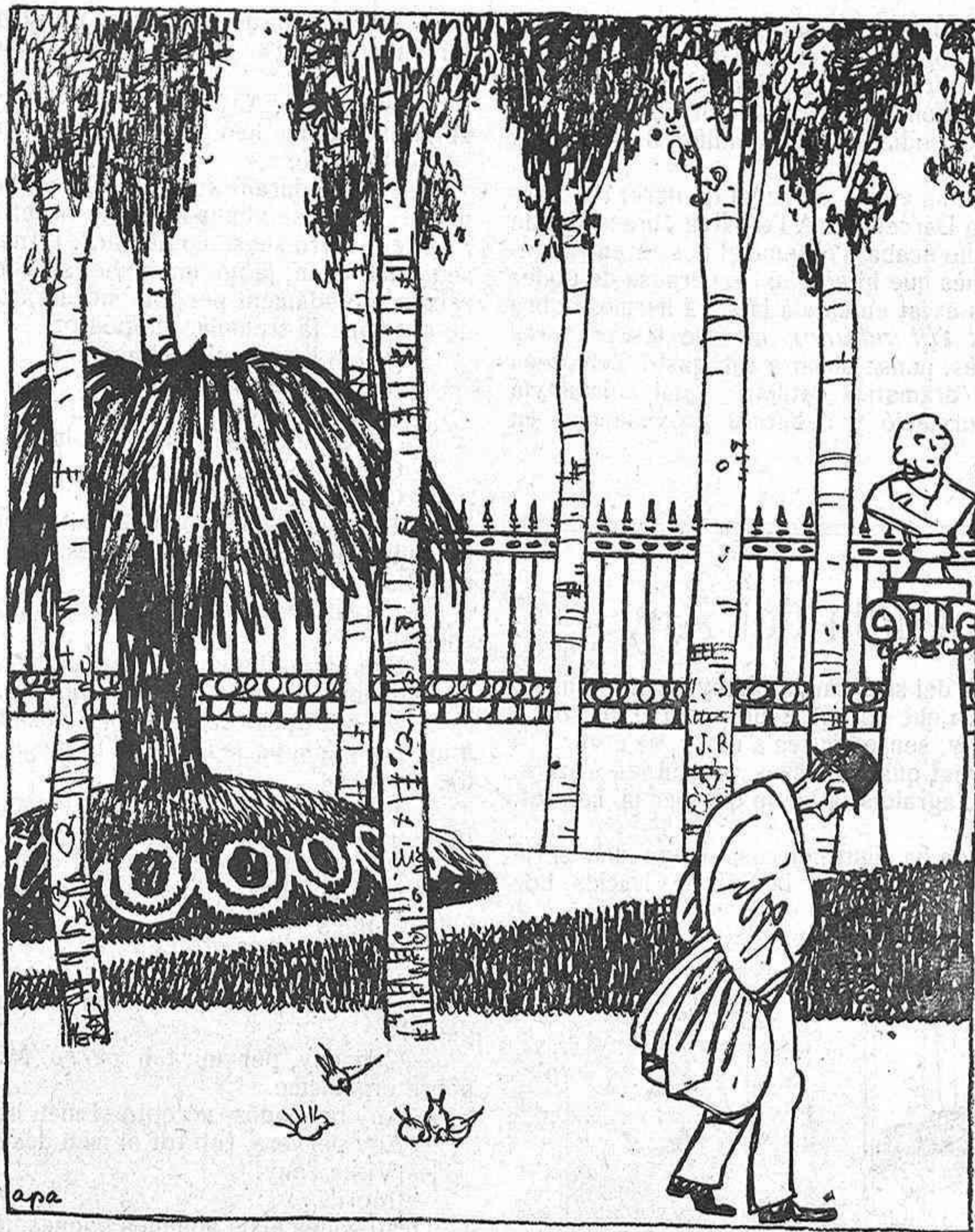
Aquest any 1911, que ha entrat en l'agonia, està destinat, a casa nostra, a formar part dels anys-paries. Serà, pera l'història nacional y estrangera, un any no-ningú, quatre xifres posades de costat que no evocaran, temps a venir, cap record perdurable. Essent així, y enfilats ja a les alsaries del trípode filosòfic-cronològic damunt del qual hem pujat, ¿volem dirnos els lectors què'n treuriem de fer el resum de l'anyada que se'n va? Si tot lo que ha passat en aqueixos dotze mesos s'anirà esborrant de la memòria dels barcelonins ens podem ben estalviar la feina de cronistes. Que la fassi en Peius Gerner, que per això el paguen a Cà la Ciutat.

¿De què parlariem, ben mirat, en el resum que fessim? Hauriem de parlar dels negocis bruts del municipi, de la menassa del còlera, de perdues y guanys electorals, de baralles de partits, de tramvies y d'aigües...

O sigui de coses tristes, de coses lletges y de coses infimes. Més val girar full.

L'any 1911—l'any dels *tres uns*, com ha fet remarcar un distingit company,—s'està morint. Mor de vell perquè se li ha acabat la corda. Mentrestant el seu hereu ja pica la closca de l'ou que'l conté... Oblidem l'any mort en el seu clot y saludem l'any que neix tremolant y rient. L'ESQUELLA ens donarà la *planeta*. Tal com avui estan les coses en aquet país, val molt més fer d'astroleg que no pas d'historiador.

WIFRED

CRIT DEL COR

—Diuen que millor que no fassi fred... ¡Criminals!... No parlarien aixís si fossin sastres...

l'afany de l'or y que tornen rics o tornen pobres o no tornen mai més, segons l'estrella de cadascú; aqueix mal d'Espanya, que constitueix una de les seves plagues més ruinoses, hi està pintat en *El indiano* de mà mestra. Es el drama de l'ambició y de l'egoisme; de l'ambició dels que se'n van y de l'egoisme dels que's queden. Però no es tot ambició, egoisme y migrades passions, en el drama, sinó que s'hi troben barrejats, contrastant ab admirable harmonia, sentiments generosos, resignació, bonesa, exaltació de tota mena de virtuts positives y d'ideals redemptors; y, sobre tot, hi campegen un humorisme sà y una sàtira plena de tonalitats que són una delícia.

En Rusiñol, y en això consisteix la seva gracia inimitable, punxa tot acariciant; y la seva darrera obra, en intenció, val tant com una fuetada en els flancs mateixos de la societat en general y de la vida nacional espanyola en particular.

Respecte als merits artístics y literaris que'l llibre pugui tenir, dels quals ningú dubtarà coneixent el dialèg trassut y els recursos escènics de bona llei que acostuma a gastar l'autor, y dels quals ne fa extraordinaris elogis la premsa de Madrid, no'ns hi volem estendre avui aquí, que prou

Un exit català a la Cort

En Santiago Rusiñol acaba d'estrenar a l'«Español» de Madrid. Y estrenar en *Tiago* a Madrid significa que tot Madrid s'ha ocupat d'ell, de les nostres lletres, de la nostra gloria y de Catalunya entera.

Ha estrenat allí *El indiano*, obra dramàtica en tres actes, que a jutjar per l'opinió dels crítics madrilenys es indubtablement una de les millors que hagin sortit de la ploma de l'original autor de *L'alegria que passa*.

El seu viatge a l'Argentina, efectuat l'any passat, inspirà an en Rusiñol aqueix drama, d'assumpte nou y de gran intensitat, que, al dir dels sacerdots y de tota persona intel·ligent en l'art de fer comedies, seguirà el triomfal camí de les obres destinades a no morir mai.

El Calvari dels emigrants, l'espionós pelegrinatge dels que abandonen la patria per

ens vagará de ferho, afortunadament, a no trigar gaire. Per la seva part, el popular autor de *La mare* no's cansa d'alabar la genial interpretació de l'Enric Borràs, que ha creat un «Anton», protagonista, ab un art tot filigrana y una fingida veritat com no podia esperarse millor de l'eminent artista.

En Santiago Rusiñol ha vingut carregat de llorer a passar les festes de Nadal a Barcelona. A l'efusiva abraçada de felicitació per l'exit que acaba d'obtenir el nostre entranyable amic sigui'ns permès que hi afegim l'esperansa de poder admirar y aplaudir ben aviat en català la seva hermosa obra teatral *El despatriat (El indiano)*, una de les primeres que, segons tenim entès, pensa posar a tot gasto l'empresa del Sindicat d'Autors dramatics catalans, qual companyia està actualment en formació y debutarà pròximament en l'«Eldorado».

La despedida del Any

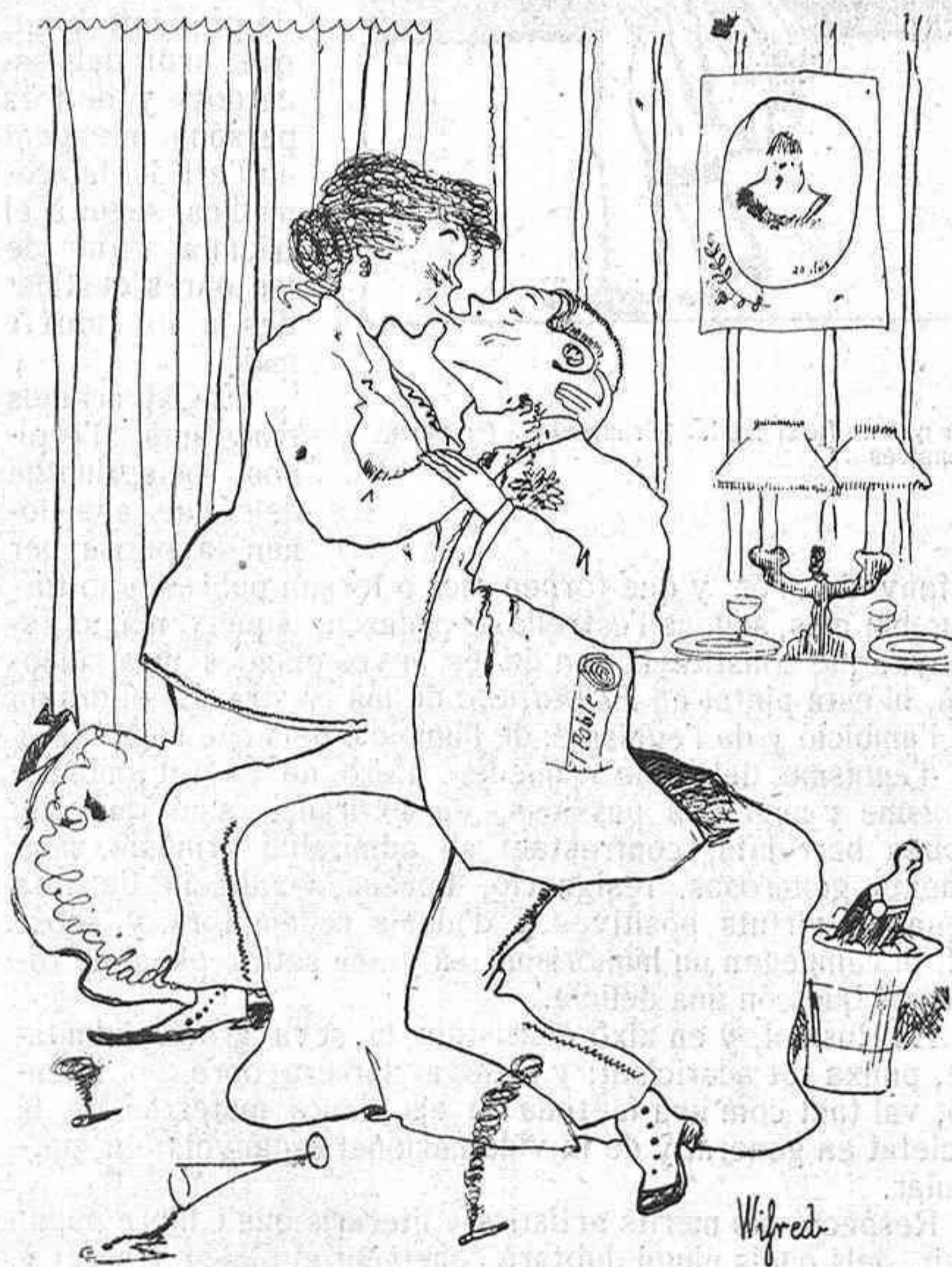
Terminat el periodo del seu mando, l'Any agafa la mala-ta, tanca l'humil barraca que durant aquets dotze mesos li ha servit d'allotjament y, sense dir res a ningú, se'n va.

Però, apenes ha donat quatre passos, un ciutadà l'atura.

—Salut, Any. Estic agraidíssim de lo que per mi heu fet.

—¿Y això?

—Sí. Aquesta anyada ha sigut per casa meva una serie no interrompuda de prosperitats y beneficis. Gracies, bon Any, mil gracies!...

«CARIÑOS QUE MATAN»

Exemple practic de mancomunitat periodística.

L'Any se'l mira, extranyat, y's disposa a rependre l'interrompuda marxa. Però un altre desconegut torna a aturarlo.

—Adeu-siau, Any!... Tota la vida recordaré ab plaer els dotze mesos que han girat baix la vostra direcció.

—¿Per què?

—Perquè durant aquet temps no he estat ni un sol dia malalt, cosa que abans no solia succeirme.

Rient, però sense contestarli, l'Any intenta continuar el seu camí, quan, ja no un home, sinó deú, vint, trenta, apareixen sobtadament per tots indrets, saludantlo ab un coro de crits que fa tremolar les pedres.

—¡Visca l'Any vell!—diuen uns.

—¡Mori!—criden altres.

—¡An ell li devem la felicitat!

—¡Ell es el qui ens ha portat la desgracia!

—Que no!... ¡Visca!

—Que sí!... ¡Mori!

L'Any, sense perdre la serenitat, però ab un to que fa entendre que no està per gaires músiques, s'encara ab la multitud:

—¿Voldrieu ferme la mercè de dirme què significa aquest escandol?

—Significa—diu un dels que estan més a la vora d'ell—que volem despedirte del modo que't mereixes.

—¿Y què'm mereixo, segons vosaltres? Responeume un a un, perquè si parleu tots a la vegada no'm veig ab cor d'entendreus.

—Jo't beneiré tota la vida—comensa un.—Aquest any totes les coses m'han sortit be.

—Jo t'acompanyaré eternament ab les meves malediccions—diu un altre.—Tu has sigut l'any pitjor de tots els que he conegut.

—Any, tu m'has protegit.

—Any, tu m'has arruïnat.

—Cap any, per mi, tan hermós com tu. Mira quina salut gasto!...

—Cap any, per mi, tan *perro*. Mira com està el meu pobre organisme.

—Any bondados, accepta el meu homenatge.

—Any pervers, reb tot el meu despreci.

—¡Visca l'any!

—¡Mori!...

Desfogades aixís aquelles boques, les unes escupint bilis, les altres destilant mel, l'Any, que certament no esperava tan extranya despedida, torna a parlar.

—Acabo de sentirvos—diu,—però no he pogut acabar de compendreus. ¿Per què, lo mateix els que coveu agravis que'ls que pregoneu beneficis, us dirigiu an a mi?

—Perquè de tot lo que en aquets dotze mesos, bo o dolent, ha succeït, tu n'ets unic responsable.

—Esteu en un error, amics meus. Ni ab el mal que us ha afligit, ni ab el bé que us ha alegrat, tinc jo absolutament res que veure.

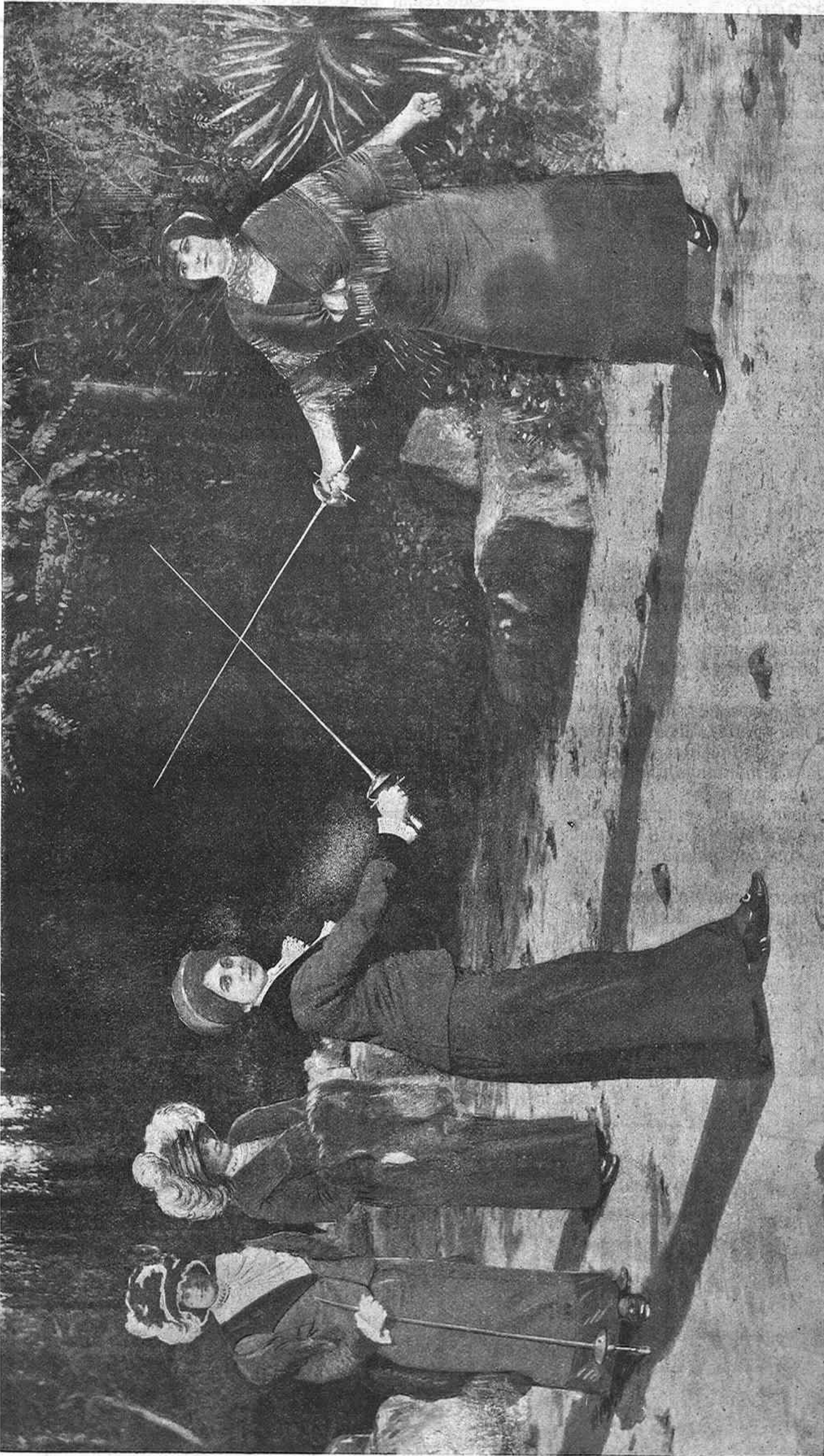
—¡Ah, no?...

—No. Si tu—y l'Any, ab el dit, va senyalantlos un a un—si tu, abans pobre, avui ets ric; si tu, ahir malalt, avui gastes salut; si a tu els negocis te marxen; si tu estas arruïnat; si tu vius malaltís; si tu espatlles tot lo que toques... no es al Any a qui n'heu de donar les gracies o les culpes, sinó an aquets sants bondadosos o malefics que's diuen Sant Treball, Santa Moderació, Santa Disciplina, Santa Desordre, Santa Ganduleria, Santa Imprevisió, Santa Disbauxa... ¿Ho teniu entès, tarumbes?...

Tots els ulls parpellegen, tots els llavis tremolen, però ningú respon.

Y l'Any, comprenent que l'acte s'ha acabat, després de picar fortament de peus pera no endurse'n d'aquet món de beneïts ni la pols de les sabates, gira l'esquena al *respectable público* y omprèn decididament el misteriós camí de l'eternitat.

MATIAS BONAFÉ

ELS DRAMES DEL AMOR PROPI

Per més que temps hà l'esperavem ab l'ai al cor, no per això ha deixat de sorprendre'ns la fatal nova. La ploma's nega obstinadament a transcriure l'impressió que'ns causa la trista y desconsoladora realitat. Ho havem vist ab els nostres propis ulls y els nostres propis ulls se resisteixen a creureho... ¡La Escribano y la Meller s'han desafiats a mort, en el Park Güell!... Pensar que'ls mateixos devots d'una y altra artista, atiant el foc de la gelosia, són els culpables d'aquesta gran tragedia!... Arreparin ab quina energia y quin furor para la Escribano els cops certers y terribles de la seva rival. Fixinse en la rabia y la ira concentrada que brilla en els ulls de la petita, la meva hermosa! Se veu que l'assalt va de debò y està a punt de trencar el cor de les *padrines*, la Xirgu y la Montoro, que ho contempnen ab llàgrimes als ulls, horroritzades davant del quadro emocionant. En aquest precís moment els mortífers florets llampegenen a la llum del sol... Quí sab si d'aquí cinc minuts, d'aquí quatre, d'aquí tres, d'aquí dos, d'aquí un, d'aquí mitg... Fa horror pensarhi!... Deu vulgui que hagi acabat tot a la Rabassada y sense altres conseqüències que'l vessament d'unes quantes copes de xampany, el vi de l'alegria y de l'amor.

Regeneració

Al peu del moll, indolentment, Espanya guaita ab un egoïsme despreciable com va embarcant la turba miserable pera fugir cap a una patria extranya.

Veu ab ulls esmortuits, sense cap deria, quadros de sufriment, dols y amargures: joventut famolenca, vells, criatures; pellingots de bruticia y de miseria.

Als plors y planys que aixeca la fillada plega el llavi ab mandrosa indiferencia, y, en lloc de despertar-se ab energia, sols se li acut, per última vegada, desitjant fer la pau ab sa consciencia, oferirlos bitllets de loteria.

PERE FARRÓ

La missa del gall

Com es costum cada any, entre'ls clericals barcelonins s'organisa aquet Nadal una excursió de convents fidels al objecte d'anar a oir la típica y clàssica «missa del gall» en l'iglesieta d'una població rural de Catalunya.

La «missa del gall», que a ciutat té molts atractius perquè tant s'hi va pel gall com per la missa, y el gall pera molts es la gresca, l'animació, les apretades y el trasnotxar, forsosament n'ha de tenir, a fóra, molts més, ja que a tots aqueixos al·licients cal afegirhi el lloc poetic, l'ingenuitat dels personatges y la característica de cada localitat. No es extrany, doncs, que la «missa del gall» a montanya tingui molts adeptes y que vagin en augment cada any.

Y aqueixa missa rural es, además, quasi sempre un interessant arxiu de petites anècdotes còmiques, entre les quals ne recordem ab preferencia una que no estarà de massa apuntar, avui, aquí.

En la vetlla de Nadal va deixarse caure a l'hostal d'un poblet del Baix Empordà un viatjant de comers, un xicot jove, simpatic, trempat y bellugadís:

—Què teniu, pera distreure el cuc?—va preguntar, deixant maleta y mostruaris a la noia que seia darrera el taulell.

—Com a tenir, no tenim res; però li podem matar un pollastret y, si té molta gana, fins un gall y tot.

Tota vegada que no hi havia res més en el corral, malament se podia escullir y el pobre xicot s'hagué de conformar ab el pollastre, encara que d'aqueixa mena de viram ja n'estava més que embafat, perquè no deü ignorar el llegidor que la gent que en el món menja més quartos de pollastre són els viatjants de comers.

—Vinga el pollastre, el gall, lo que tingueu!—exclamà malhumorat.

El maten, el plomen, li rosteixen, se'l menja y, després de decidir ab l'hostalera que's quedaria a dormir, li diu aquesta ab molta amabilitat:

—Ara, si té'l gust de venir ab nosaltres a la «missa del gall»...

—A la missa del gall?—fa ell.—No, no senyora; gracies. Estic molt fadigat, me convé descansar aquesta nit.

—Y vingui, home, vingui!... Cregui que li agradarà.

Tant insistí l'hostalera, que, de passada, era molt guapa y aixerida y valia la pena d'acompanyarla, que'l viatjant va exclamar:

—Vaja, vindré a la «missa del gall». Però m'ha de prometre una cosa.

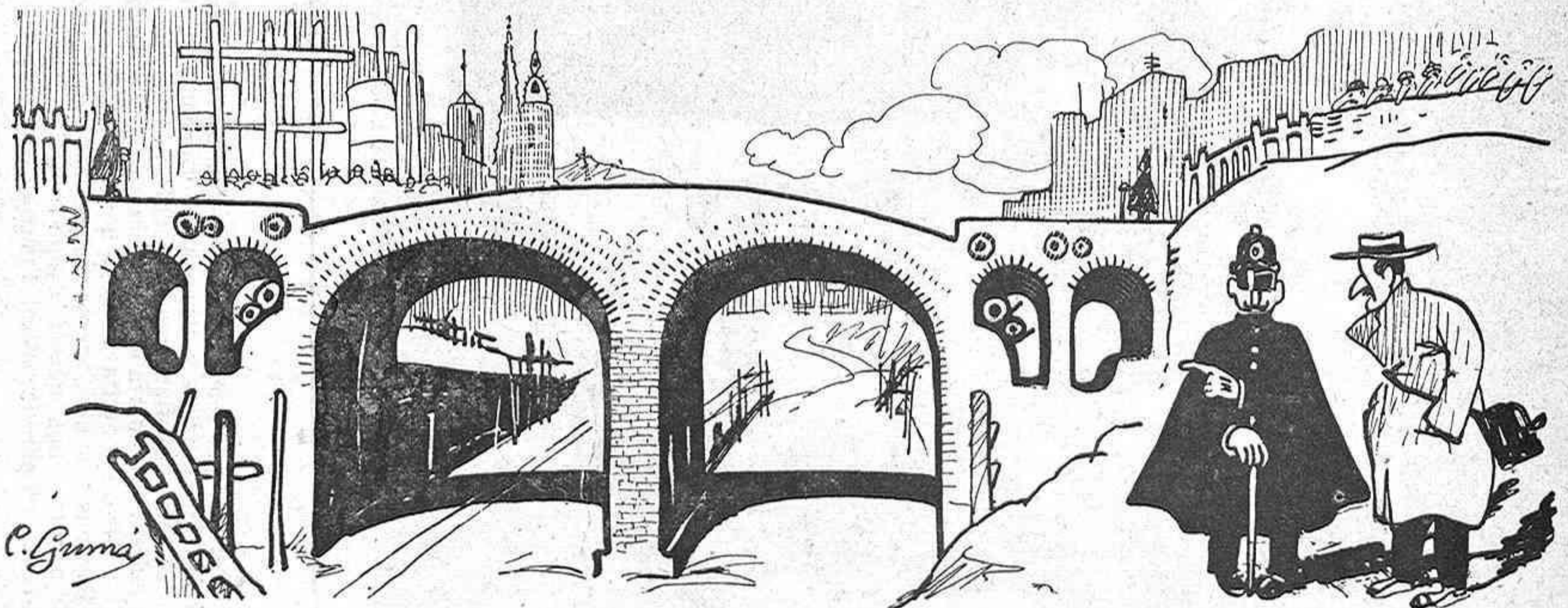
—Què?

—Que'm farà un favor. Vostè, que deü tenir influencia ab el capellà, procuri que en comptes de gall... sigui mitja perdiueta.

ELS SANTS IGNOCENTS

En els bons temps que Nostre Senyor va venir a la terra, els homes van declarar als infants «Sants Ignocents», al mateix temps que'l gran cacic Herodes en va fer una degollada que encara avui en parlen les Biblies. El ser ignocent era una cosa santa. Eren ignocents

A LA REFORMA

—Be, y al ultim ¿què serà això?... Una mina?

—Ya lo creol!... Para el contratista de las obras, de seguro que va a ser una mina.

LA VÍBORA FENOMENAL

—Ai ai!... ¿Y no li fa mal aquesta bestiota?... Això que la deù conèixer...
 —Y tal si la conèix!... Y sab que es la sogra del seu amo; per xò li té tant respecte.

declarats els que encara no havien pogut fer mal, per mancarlos anys y experiència; els nêts de cor y els curts d'esperit, els vells pastors de la montanya y els mariners del mar Roig; els que escoltaven y els que creien. Fins se'ls va fer un lloc exprés: els llims; un lloc aont van a parar els que no tenen pena ni gloria.

Però l'ignocència, ab el temps, ha minvat. Ab el progrès fins s'espavilen les besties ignocentes, y avui l'estat d'ignocent ha arribat a anar tan a menos que no més el gosen a demanar els defensors de criminals pera que'ls absolguin o els indultin.

L'infant d'avui, per ignocent que sia, posa la llufa a tothom que bada, y el que bada estima l'ignocència, però diu: «No val a badar», y sempre mira endarrera pera que no li posin la llufa.

Avui l'ignocència ha cambiat. Ja no es santa. Ja no té llims. Avui l'ignocent es aquell home que, ab barbes espesses y molsudes, se deixa enganyar per un xerraire que li promet lo que no pensa; són els homes que fan d'ovella en el remat de la poltíca, són els que voten concellers pera que'ls administrin lo seu; els que's casen ab muller guapa y porten els amics a casa; els que ju-

guen a la Borsa sense tenir un amic ministre; els que creuen en els periodics; els devots, els francmasons, els obrers que no són de la junta, els vegetarians y els esperantistes; tots els que tenen una ceba que'ls ajuda a passar la vida en la més santa ignocència.

Els llims d'aquets són en aquest món. Passen badant, y... vinguen llufes! Y avui, en aquesta diada, el glosador els felicita, perquè creu que en aquesta vida val més ser enganyat que enganyaire, encara que sembla lo contrari.

L'enganyat, com que no'n sab res, viu felís com un infant y mor com un poll de bé, y l'enganyador, com que ho sab, té de viure ab un ail al cor, y, per lo que dura la vida, val més passarla ignocentament, sense endurse'n els desenganys de que està sembrada la terra.

XARAU

Sempre l'interès material

Setmana de Nadal, època de loteria y de propines...
Setmana del dimoni!

Rics y pobres, xics y grans, sabis y tontos, hem deixat de banda y per unes hores an en Canalejas, la tragedia del Riff, que seguim sellant ab sang després del recent simulacre de pau, el testament dels regidors, la constitució del futur Ajuntament, l'assumpte dels tramvies, el bateig de l'infanta, la sort dels reus de Cullera, tot, en fi, lo que constitueix la vida pública, y lo que ordinariament ens mou, anima y apasiona.

L'hèroe del dia ha sigut el 3.884.

L'aconteixement més gros, el fet més important y decisiu, ha quedat ofegat per aquet número, abans desconegut, que s'ha fet en un no rès l'amo d'Espanya, que ha corregut mils de vegades de boca en boca, que ha enardit els anims y ha fet vessar més tinta que'l descobriment del Pol Nort.

Fins el discurs d'en Cambó ha resultat una filfa sense importància al costat del 3.884, somni daurat de la totalitat dels espanyols, incluint entre ells els més pessimistes y desconfiats.

El fet de que'l *leader* regionalista determinés enjugar el seu discurs en vigílies de rifarse la *grossa*, quan l'aspiració del poble es una y única, diu ben clar la *mala pata* ab que en Cambó, que havia tingut fins avui fama de llest, entra oficialment en la monarquia.

L'angoixa produïda pel sorteig, la nerviositat y l'ansia que anyalment y per aquets dies s'apodera de nosaltres, sembla haverse apaïvat. Ja era hora, francament. Les coses han tornat al terreny que'ls es propi. A quants hem quedat ab un *pam de nas*, que ja es sabut que sumem la majoria, no'ns ha deixat la loteria altra cosa que esperança pera tornar a jugar, y un curiós article d'en *Pol*, loter y escriptor regionalista en una pessa.

Perquè ab en *Pol* se dona el cas notable de que, si com a escriptor catalanesc abomina de les rifles, com a expenedor de bitllets ajuda al govern en lo de fomentar el joc de la loteria, una de les moltes plagues, y no la més petita, entre quantes tenen entre nosaltres carta de naturalesa.

Ab motiu del sorteig de Nadal ha parlat en *Pol* ab cert despréci dels modestos posseïdors de participacions. «Anant cap a casa—ha dit—m'ha cridat l'atenció un avalot (?) de dones davant d'una botiga.—Què es? què hi ha?—Aquí han donat la *grossa*!» etc., etc., fins acabar l'article ab uns versos d'*El nudo gordiano*, el *desideratum* d'en *Pol*, en materia de literatura dramàtica.

Comentant la fallida d'un banquer conta en *Pol* que diu un personatge:

Paciencia y barajar.

A lo que objecta un altre:

*No; paciencia y trabajar,
que es el Banco más seguro.*

Vegin si tenim o no raó a l'afirmar que són els homes de la *Lliga* lo més terrible que hi ha en el món.

L'expendeduria que ha donat la *grossa*'s troba situada a pocs passos de la d'en *Pol*, que deu temer a hores d'ara una llegítima y explicable competencia.

No sabia, segurament, de quin modo mortificar a l'industrial veí, y s'ha valgut de les planes de *La Veu*...

En tot, el taulell de per mitg!

Som un poble de marxants!

BLET

LICEO.—Dugues òperes més d'en Puccini hem sentit ja la present temporada, *La Tosca* y *La Bohème*.

En *La Tosca* va debutar el cèlebre Stracciari, nou a Barcelona, però admirat desde avui pels barcelonins. Es un artista complert, té veu potent y pastosa y una dicció claríssima, anant aquestes qualitats acompanyades del molt coneixement que té de l'escena y lo be que caracteriza, física y moralment, el personatge. Nostra opinió es la de que es la vegada que hem vist més ben detallat el repugnant tipus de *Scarpia*. Diuen que molt aviat cantarà l'*Hamlet*, del qual ne fa una gran creació.

La Pasini y en Krismher van esser dignes companys del debutant, y encara que les facultats de la senyora Pasini no són les més a propòsit pera cantar obres com *La Tosca*, se'n sortí admirablement. En Krismher, sense fer cap meravella, però molt discret.

La Bohème, que tot Barcelona sab de memoria, van representar-la la Berlendi, en Perea y en Badini, debutant, en la part de *Mussette*, una catalana: la senyoreta Lloró.

L'heroïna fou la Berlendi, que estigué justíssima sempre; en Perea y en Badini compliren; y en quant a la senyoreta Lloró, creiem que, ab tot y la seva bona voluntat, el paper li ve gran; li falten una pila de condicions pera poder alternar ab grans cantants.

Dimecres estava anunciada la darrera representació de *La Walkyria*, ab la novetat, gracies a l'exquisida galanteria de la senyora Pasini, d'en Raventós y d'en Giralt, de que sentírem el primer acte en català.

S'anuncia també per molt aviat el *Tannhauser* y el debut de la senyoreta Hidalgo ab el *Barbero*, y, pera colmo de ditxes, diuen també que l'Anselmi, completament restablert de sa malaltia, cantarà abans d'anarse'n a Madrid, dos *Manons* y dos *Barberos*.

Estem d'enhonorabona.

PRINCIPAL.—La companyia d'en Franqueza (ja podem dirho en castellà) *no da pie con bola*; les representacions de *María del Carmen*, l'obra del malaguanyat Feliu y Codina, no han sigut pas un exit ni molt menys, y els *Pastorets*, obra que ja no entreté més que a les criatures de cinc anys, tampoc li ha donat quartos ni gloria.

Esperem ab gran interès les xavacanades del dia d'ignocents, quins títols, suggestius en extrem, no podem resistir la temptació de copiar. Són: *La terra promise*, *Bagneres de Vacarisses*, *La Raquel de cà'n Meller* y *La Vendetta*. Ara diguin si la sola lectura d'aquets títols no demostra enginy y gracia extraordinaris.

ROMEA.—El proposit d'en Ricard Calvo de donarnos obres d'autors catalans es ben lloable. Després del *Místico*, d'en Ruñol, y *Juventud*, de l'Iglesias, ara ens don a a coneixer, *Resplandor de Ocaso*, d'en Creuher.

Les obres traduïdes sempre perden bona part del seu sabor original, però l'obra d'en Creuher ha estat traduïda ab tanta cura, que no pateix del defecte mencionat. An això afegixin

ELS SANTS IGNOSCENTS!

l'execució esmerada que li dona la companyia d'en Calvo y's comprendrà l'èxit obtingut.

NOVEDADES.—Han alternat les representacions de *La casta Susana* ab *La viuda alegre* y *El conde de Luxemburgo*, que interpreten a la perfecció en Palmer y la Pilar Martí.

S'anuncia pera molt aviat el debut de la cèlebre *Tortola València*, que actualment està fent furor a Madrid.

TÍVOLI.—La companyia de circ eqüestre ha acabat com el Rosari de l'Aurora. El dimars a la tarda els cèlebres 14 Perezoff, secundats per tots els artistes, varen negarse a treballar si no se'ls pagaven les quantitats que'ls adeudava l'empresa, armantse ab aital motiu un escaldol tremendo, que va acabar ab multes imposades a l'empresa y als artistes pel governador.

PARALELO

El «Nuevo» y l'«Arnau» continuen essent els teatres predilectes del public; les representacions s'hi compten per plens y son exit es merescut. *La casta Susana* y la Raquel Meller són les reines del Paralel.

Al «Soriano» ha debutat, ab l'èxit que esperavem, la Fàtima Miris, transformista estil Frègoli, que ho fa ab una polidesa y rapidès extraordinaries.

Als demés teatres anuncien grans funcions de broma pera ahir y avui, dies d'Ignocents.

APOLO.—En aquet popular teatre ha seguit representantse ab exit l'obra de don Josep Fola, *La libertad calda*, que ha valgut bons aplausos als artistes que en ella hi prenen part.

El dia de Nadal s'hi donaren dues úniques representacions de l'interessant melodrama d'en Josep Artís *Pecado de juventud*, que obtingué, com sempre, la més entusiasta de les acullides. Inutil dir que, com a dia de festes, foren molts els espectadors que's quedaren sense un lloc desde aont poder seguir la representació.

Pera demà està anunciada l'estrena d'un' altra obra de l'Artís, escrita aquesta en col·laboració ab el distingit y conegut periodista senyor Oliveros, com el nostre amic, mestre en l'art difícilissim de commoure y entusiasmar les multituds.

El nou drama dels senyors Artís y Oliveros porta el titol de *El calvario de una mujer*. Té vuit actes y hi ha en ell tots quants elements d'èxit són precisos pera triomfar en tota la linia.

Ja veuran, sinó.

ESQUELLOTS

Al despedirnos del Any vell y tot desitjantlos un fells Any nou, recordem als nostres estimats lectors que, ab motiu de les festes de la vinent setmana, el proxim número de L'ESQUELLA, que serà «extraordinari» en tota la extensió y ab tota l'intenció de la paraula, sortirà el dijous, dia 4 de Janer.

UNA nova que sorprendrà dolorosament als aimants de l'art y del gènere infim:

La Meller, la gran Meller, la simpàtica, la reina de les artistes ab gracia ens deixa, se'n va de Barcelona per assumptes de familia.

El cop es terrible, però cal que aprenguem a conformarnos. Ja l'estic veient, el dia de la *despedida*, adelantarse plorosa y tirant petons:

—Adiós, Ciudad de mi alma!... *Non dico addio, ma soltanto a rivederci!*

JA deuen haver vist lo que ha succeït ab la famosa rifa de Nadal.

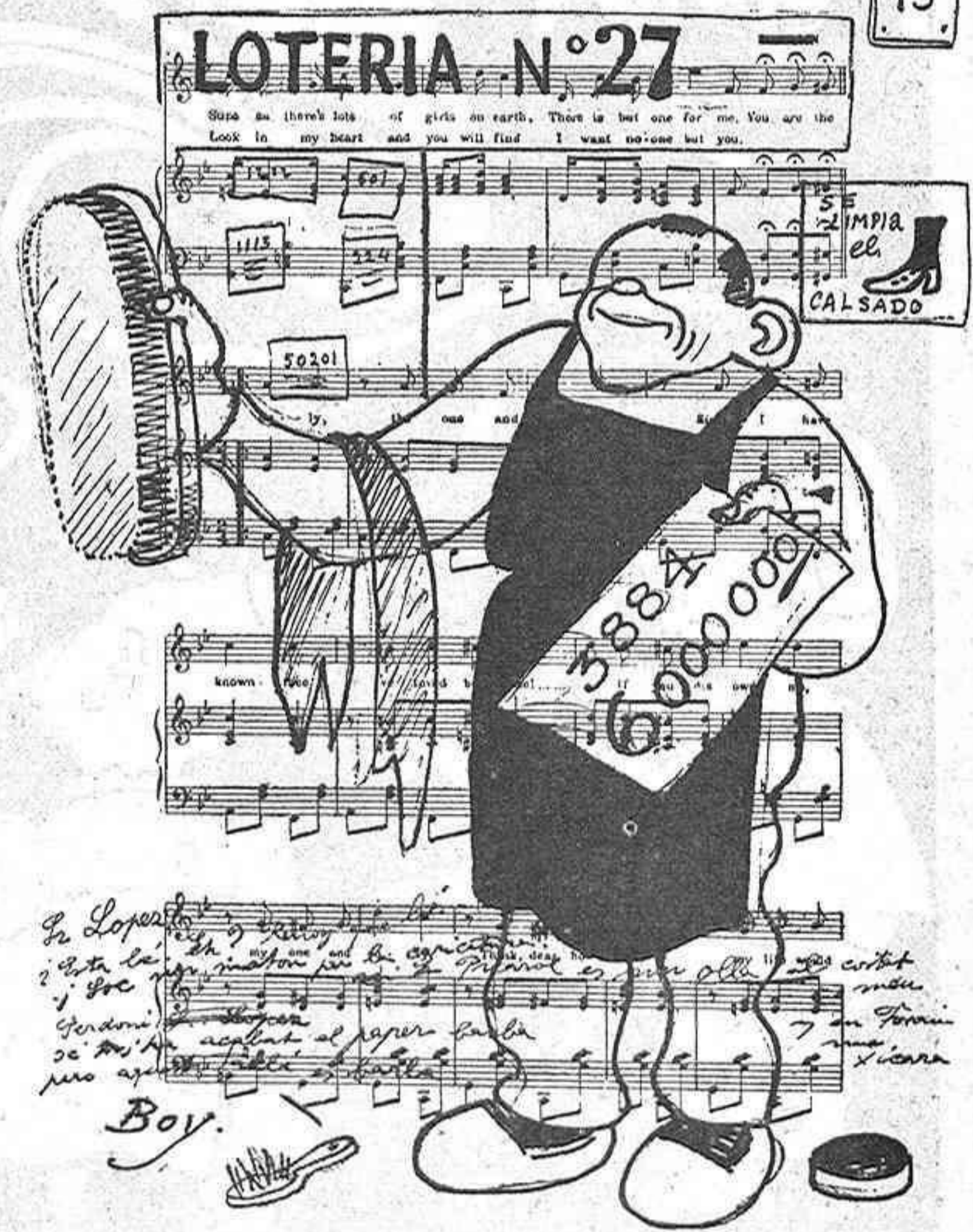
Si no arriba a ser pel patriotisme de Catalunya que, fent quedar a Barcelona la grossa, la quinta, la sèptima y tres o quatre de les mitjanes, y enviant la segona a Manresa y una de vin-

AL PARK

—Ja ho sab que aquí hi volen aixecar un monument dedicat a *La vaca cega*?
—Ah, ja!.. Deu ser la vaca que fa anys venen xuclant els nostres regidors!..

13

LA FORTUNA BOJA

—Ja ho veuen; el meu establiment està a l'altura de la Real Academia: *Limpia, fija y da... esplendor.*

ticinc mil pessetes a Palamós, ha conservat per'Espanya una pila de milions, ens hauriem ben fastidiat, aquesta vegada.

Madrid, aquet ditxós Madrid, tan espanyol y tan guapo; el més ferm defensor, segons ell, dels interessos nacionals, ens en ha fet una com un cove.

La major part de les sorts que de la rifa li han tocat, ¡les ha regalades al extranger!

Es una felonia, una traició que subleva l'anim!

**

La tercera—dos milions—l'ha enviada tota sencera a Mexic. La quarta—un milió—l'ha escampada pel Brasil, per Fransa, per Bèlgica y fins per Turquia, terra d'heretges.

¡Què més!... Adhuc d'un premi de cent mil pessetes que li havia correspost, y que de totes maneres no es un gra d'anís, n'ha fet obsequi a Alger, com si allà no hi hagués ja prou persones riques.

Que vagin ara els madrilenys dient que si l'Espanya s'aguantava es mercès a la seva vigilancia, sempre desperta...

¡Prodigs, més que prodigs!...

□

A darrera hora ens donen per telefon la noticia de que'l celebrat poeta Apeles Mestres, y ab ell tota la Junta directiva y tots els socis, s'ha dat de baixa del «Sindicat d'Autors Dramatics Catalans».

L'actitut de l'aplaudit autor de *Flors de Cingle's* deu a l'esverament que entre'ls del «Sindicat» ha produït la noticia de que l'Adrià Gual entrava de critic teatral a *La Vanguardia* substituint al *bueno* d'en Codolà.

□

REGIDORS barcelonins, apreneu... y tapeuvos la cara.

El dissabte va inaugurar-se a Sarrià el nou mercat public, emplantat en els terrenos que ocupà l'hort de l'antiga rectoria.

Es una obra molt encertada, que fa honor als industrials que en ella han intervingut. Està dotada de totes les comoditats imaginables y fins té cambra frigorífica, perfectament instalada en el subsol.

Y lo més curiós de tot es que les obres varen comensarse el dia 7 del passat Abril, lo qual vol dir que han durat *encara no nou mesos*.

¡Ho comprenen ara, els mangonejadors de la nostra desdixada administració local, perquè Sarrià's nega tan obstinadament a agregar-se a Barcelona?

Si Sarrià s'hagués agregat a la capital, al mercat, comensat a primers d'Abril y avui llest y corrent, a hores d'ara no s'hi veuria més que un parell de pedres.

Y mitja dotzena de *tarugos*.

Felicitem, doncs, a Sarrià per dos conceptes: per la millora realisada y per la seva resistencia a deixarse agregar.

□

LA nostra flamant «Atracció de Forasters» ha nomenat un delegat a Turquia.

Que aprenguin, els italians.

Heusaquí una manera pacífica de conquistar els turcs.

¿Què'ls costava als inventors dels macarrons de fundar una Atracció y enviar delegats a Constantinopla?

Malsaguanysats barcos de guerra!

□

Arreparin quina classe de moral impera avui en certs diaris. A un vehí de la Barceloneta va agafarli un accident y, socorregut per dos guardies, sigué acompanyat a una farmacia pròxima, aont se prestaren al malalt els auxilis que'l seu estat requeria.

Y, al arribar aquí, diu *El Diluvio*:

«Los referidos guardias hallaron en poder del enfermo una cartera de cuyo contenido hicieron tomar nota.

»Entre otras cosas, contenía la cartera 250 pesetas.

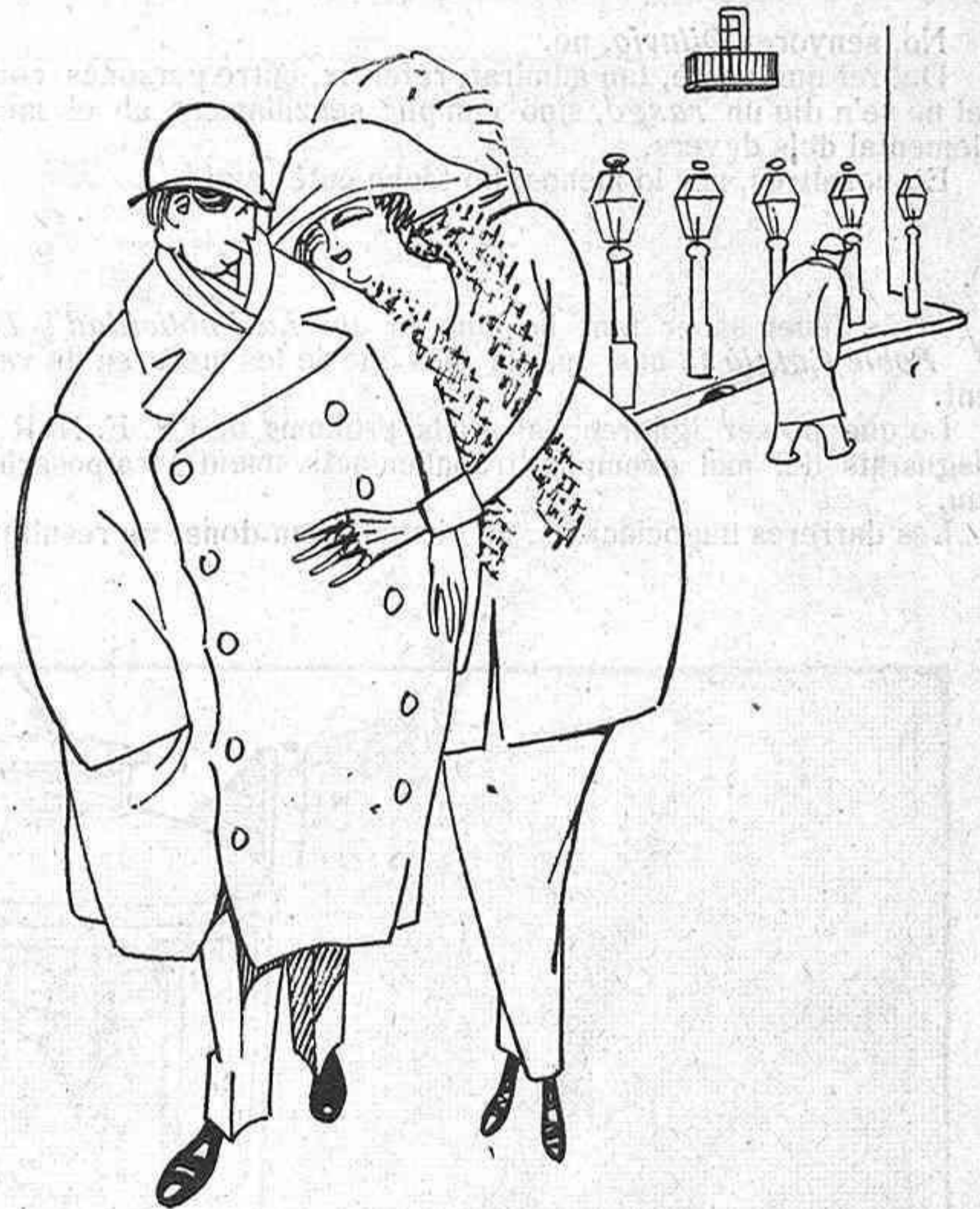
»El *rasgo* de honradez de los guardias merece elogios.»

¿De quin *rasgo* deu parlar, el meravellat confrare?

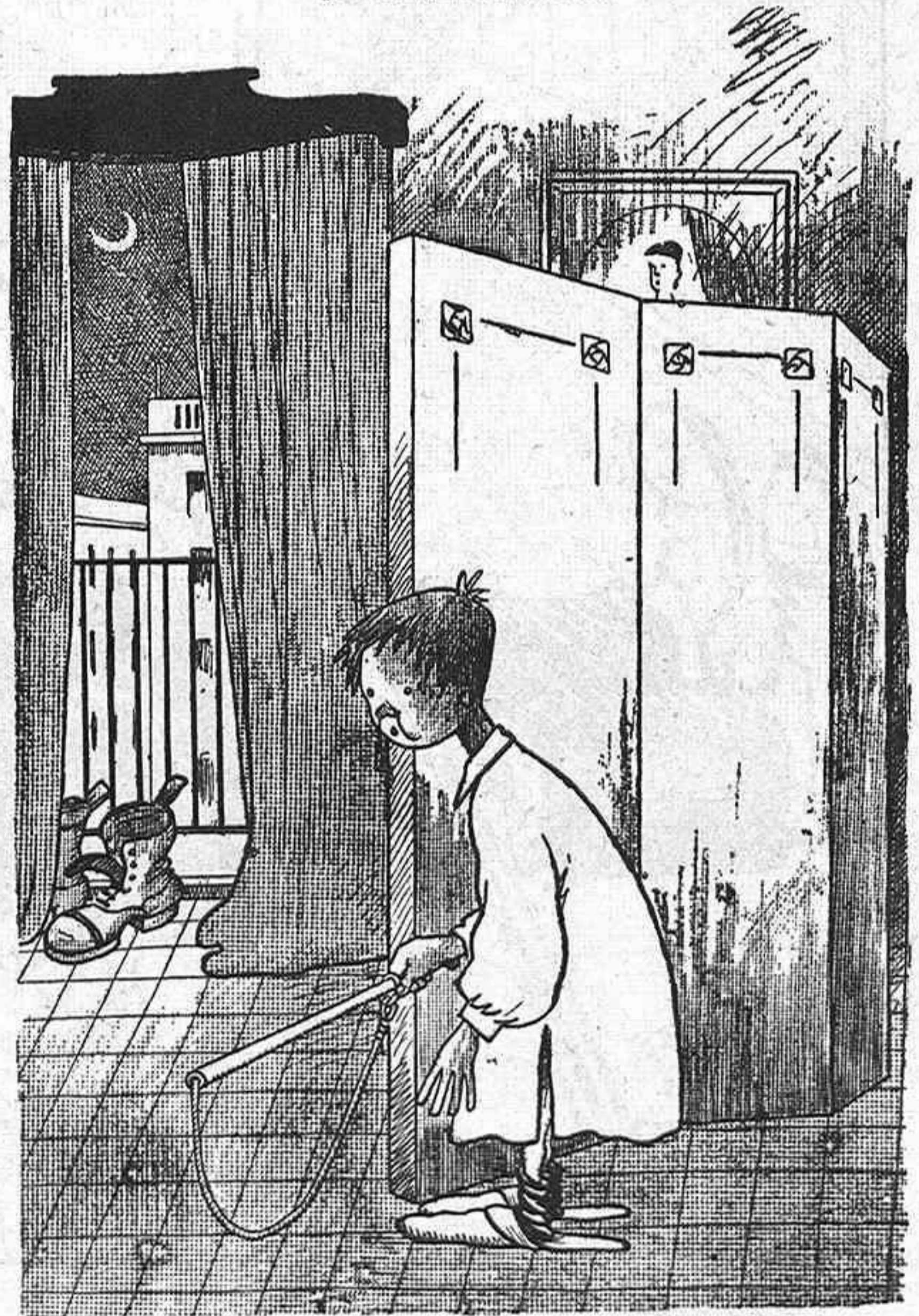
Després d'haver pres nota de lo que hi havia a la cartera ¿què, doncs, volia que fessin els guardies?

¿Quedarse els cinquanta duros y partirse'ls com a bons germans?

¡Galdoses teories!

—¿A tu no t'ha tocat res, embustero? Y doncs, aquet bulto d'aquí a la butxaca ¿què es?
—Es un paquet de setantanou apuntacions completament fracassades.

—Ja està dit! .. Aixís que passin, els agafó pel coll y els hi faig deixar lo que portin a la forsal!...

No, senyoret *Diluvio*, no.
 Del fet que vostè, tan admirat, refereix, entre persones com cal no se'n diu un *rasgo*, sinó complir senzillament ab el més elemental dels devers.
 Ei, nosaltres, per lo menos, ho tenim entès aixís.

□

Vostès deuen saber tant be com jo que *La Publicidad* y *El Poble Català* fa uns quants dies que se les mesuren de valent.

Lo que potser ignoren es que'ls prohoms de l'U. F. N. R., disgustats del mal exemple, treballen activament pera posarhi pau.

Les darreres negociacions, no obstant, han donat un resultat

que ningú esperava: En Jori dirigirà, desde cap-d'any, *El Poble*, y en Rovira Virgili s'encarregarà del «Ecos» de *La Publicidad*.
 En Junoy y en Pous y Pagès, no conformantse ab el *canbiasso*, s'han separat dels respectins periodics y entren a formar part de la redacció de *La Veu de Catalunya*.

□

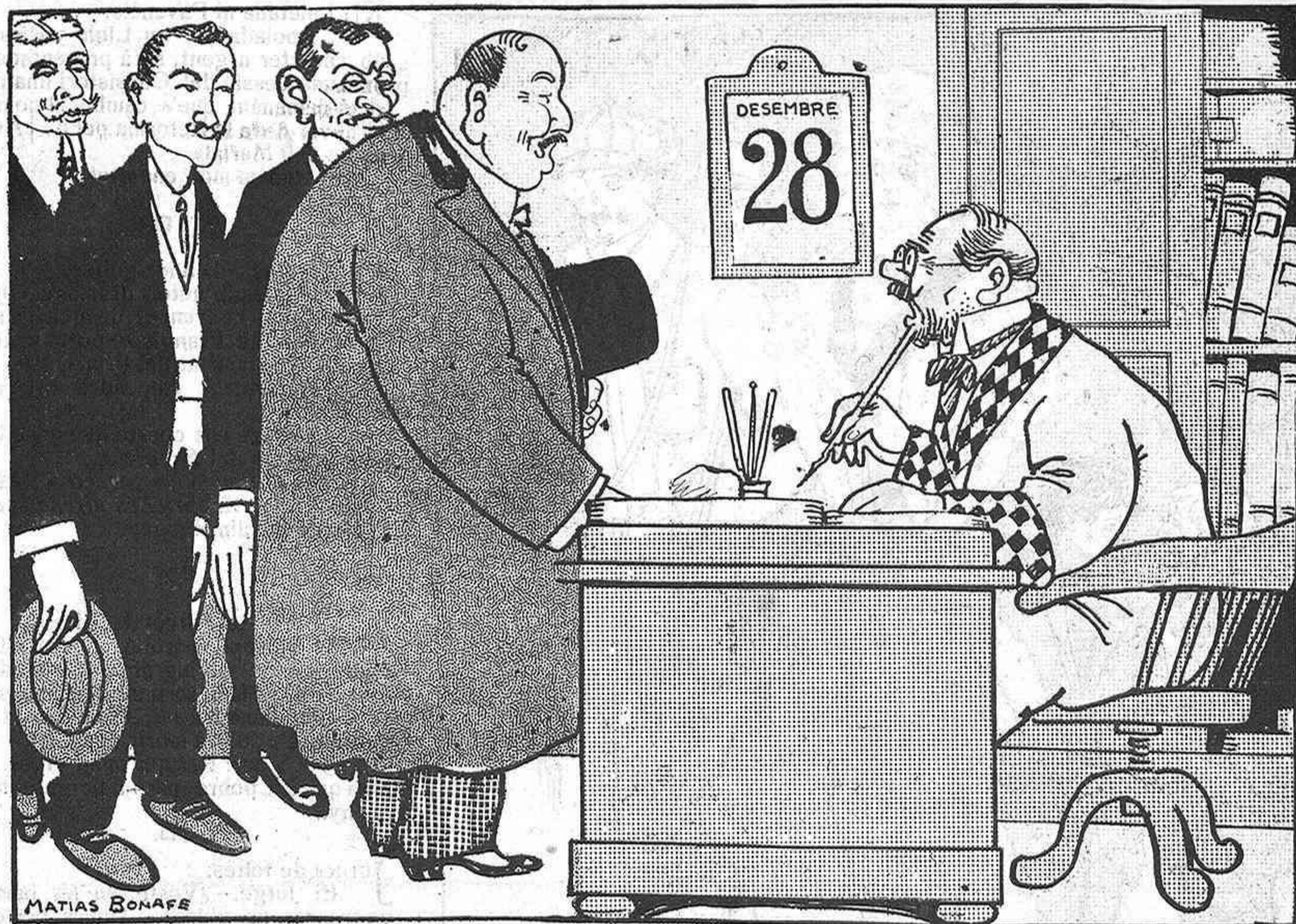
No hi ha res de nou.
 Fora de la gallinaire afortunada y de la revifalla del Kert, aquesta setmana ha donat tan poc de sí que no hi ha pasta pera escriure gazetilles.

Es a dir, ara que parlem de gazetilles, una noticia sí que hi es, y ben barcelonina, y que no deixa de tenir la seva importancia:

R. I. P.

—D'aquesta sí que no me'n aixeco!

EL TESTAMENT DELS REGIDORS QUE CESSEN

—Però ¿què tenen vostès per deixar?
—Nostre, res; però ¿quí'ns priva de disposar de tot lo de Barcelona?

En Lluís Figuerola s'ha fet tallar els cabells arran, ab la màquina número zero.

L'hermosa cabellera, que ha pogut ser reconstituïda totalment, serà enviada al Museu Historic de la Plassa del Rei.

El cap continuarà damunt les espatlles del popular Figa, després de convenientment rascat per un home d'aquells que netegen les vies del tramvia y rentat ab «Quina Champou...cfn».

AH, no! Abans que tot, l'energia.

Atreta, sens dubte, pel esqué del negoci de les fires, va apareixer l'altre dia a la plassa de Catalunya, cap al cantó del portal del Angel y justament en el lloc aont podia fer més nosa, una barraca de fusta blanca, dedicada a la venda de turrans de Jijona y d'Alicant y *artículos similares*.

Per sort el dimecres, vigilia de Sant Tomàs, l'arcalde accidental va enterarse del *desaguisado*, y... vegin lo que sobre això deia un diari:

«El alcalde ha ordenado que sea desmontada la barraca que se *habla* instalado en la plaza de Cataluña...»

Y en efecte; la barraca no va desmontarse, y l'endemà continuava allí, y al dia següent també, y l'altre lo mateix, y l'altre *idem*, y aixís successivament.

¿Còm s'explica aquesta triomfal resistencia del turrinaire a cumplir lo manat per l'arcalde accidental?

¿Es que han sortit influencias poderoses que han posat el veto a les ordres del batlle? ¿O es que aquet, meditantho serenament, ha comprès que això de molestar a un *turrinaire*, que es un home que remena turró, era, en un lerroxista com ell, una deplorable incongruència?

¡Vagin vostès a saber!

Sigui com vulgui, nosaltres, quan l'arcalde accidental se mori—que's morirà, un dia o altre, ¡vaia si's morirà!—proposarem que sobre la seva tomba s'hi gravi aquesta inscripció:

«Aquí descansan los restos mortales de don José Serrallara, el *Enérgico*.»

No se'n varen enterar?

Va ser dilluns passat, el mateix dia de Nadal, per allà a la una del mitgdia...

¡Quin drama més terrible's desenrotllà en una magnífica torre dels Josepets, morada d'un cèlebre home public!

Detalls?... S'ignoren.

Protagonistes?... Un andalús y un valencià.

Víctima?... Ja s'ho poden pensar:

El pavo republicano!

SE'ns assegura que un celebrat doctor barceloní, que s'ha distingit sempre pels seus entusiasmes a favor del «credo naturalista», acaba de deixar el vegetarisme pera entregarse en cos y ànima a la carn.

Com pot ser?—preguntaran vostès.

A què es deguda aqueixa abdicació de principis, aqueix cambi d'idees y de règim alimentici?

Misteri!

Sols sabem, gracies a una indiscreció confidencial, que'l celebrat doctor abandonà el vegetarisme l'endemà mateix d'haver vist a Novetats la Paquita Escribano.

BONA, bona, però bona de debò!

Ara resulta que l'Ajuntament ha d'abonar a un senyor, que representa a un grupo d'abasteixedors de carn, la suma de seixantatres mil y pico de duros, com indemnissació de certes quantitats pagades de més, en concepte de drets de consums, desde l'any 1892 al 1897, es dir, ja fa la friolera d'uns vint anys.

LA MODA DELS «RENARDS»

—Tu, mira aquet cassador que es tranquil... Porta sarró, y's fa dur la cassa per la dona!

Com que es de suposar que en aquella època, apoiantse ab aqueix augment de drets que ara's declara ilegal, els senyors carnicers ja devien cuidar-se d'apujar la carn als consumidors, si ara recobren aquets seixantatres mil duros, ¡calculin quin negoci no hauran fet a les nostres costelles!

Llavors varen cobrar del public, perquè els consums s'havien apujat.

Ara tornaran a cobrar del Ajuntament, perquè aquella puja de drets no era justa.

Resultat de la combinació: cobrar dugues vegades una mateixa cosa.

**

Lo unic que ha de tranquilisarnos es que'l defensor d'aquesta inesperada y copiosa sangria es el conseqüent y acreditat regidor senyor Vinaixa.

Lo qual vol dir que la cruenta operació que's prepara, forso-sament ha de ser bona... pera la salut de la ciutat.

□

Ni Laietana ni Favencia.

Apoiada per en Lluhí y Rissech, y ab caracter urgent, serà presentada a la pròxima sessió del Consistori una proposició demanant que's cambi, el nom de la Granvia A de la Reforma pel de «Avinguda de Juli Marial».

Ho trobem molt encertat.

□

DEL «principal» a les golfes.

L'aplaudit autor dramatic don Juli Vallmitjana, convensut de que l'anar de braset ab en Franqueza porta malastrugancia, s'ha apartat del Principal.

¿Quina volada empenrà ara l'abella perduda?

Unicament ens consta que papelloneja pels teatrets del *Paralelo*.

Y que pot donarse per cosa feta l'estrena de la seva obra *Les sirenes negres* al «Petit Moulin Rouge».

□

A la porta del Circol del Liceu:

—Home...m trobo en una situació apuradíssima. Li agrairia que'm deixés vint duros. Els hi tornaré demà-passat.

—Oh, demà-passat, demà-passat... Es que vostè's podria morir demà...

—Jo? Y ara! Per qui m'ha pres?... Sàpiga que soc pobre, però a honrat ningú'm guanya.

□

JUDICI de faltes:

El Jutge.—¿Vostè, en les baralles, va trencar un vidre?... Doncs be: o deu pessetes o un dia de presó; esculleixi.

L'acusat.—Perfectament; dongui'm les deu pessetes.

□

SOLUCIONS als darrers Trencap-caps

A la Xarada I: *Botó*.—A la Xarada II: *Carbó*.—A la Targeta: *Formatjeria*.—A la Conversa: *Narcisa-Tano*.—Al Jeroglific I: *Noteta*.—Al Jeroglific II: *La mar com més té més brama*.

□

NOTES DE CASA

Hem rebut magnífics y elegants presents, calendaris, etc., de les cases: J. Guillen Blanca. Consultori de seguros, Corts, 688. Artis Imperium, G. Puig, Pelayo, 14. J. Uriach y C.^a, Drogues y productes farmaceutics, Moncada, 20. Fàbrica de xocolata Amatller. Tipografia «La Académica», Serra hermanos y Russell, Ronda Universitat, 6. Paper de fumar Jaramago, E. Mascaró, successors de Josep Giralt, Sant Pau, 22. Aigua de Rocallaura, Aragó, 358. Basa y Pagès. Articles pera propaganda, Santa Madrona, del 7 al 15. Vermouth Aquila Rossa, Ignasi Junqueller, S. en C. Impremta Elzeviriana, Borràs, Mestres y C.^a, Rambla Catalunya, 12 y 14. A tots els donem grans mercès y els desitgem, aixís mateix, grans prosperitats y felicitats en l'any que comensa.

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20
Impremta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

L'Esquella de la Torratxa

NÚMERO EXTRAORDINARI

LA

PLANETA DE BARCELONA

Sortirà dijous que ve, dia 4 de Janer de 1912

Se vendrà a 1 ralet

DIETARIO PARA 1912

Desde 1 á Ptas. 2'50

ALMANAC

DE

L'Esquella de la Torratxa

1912

Preu: 1 pesseta

La Campana de Gracia

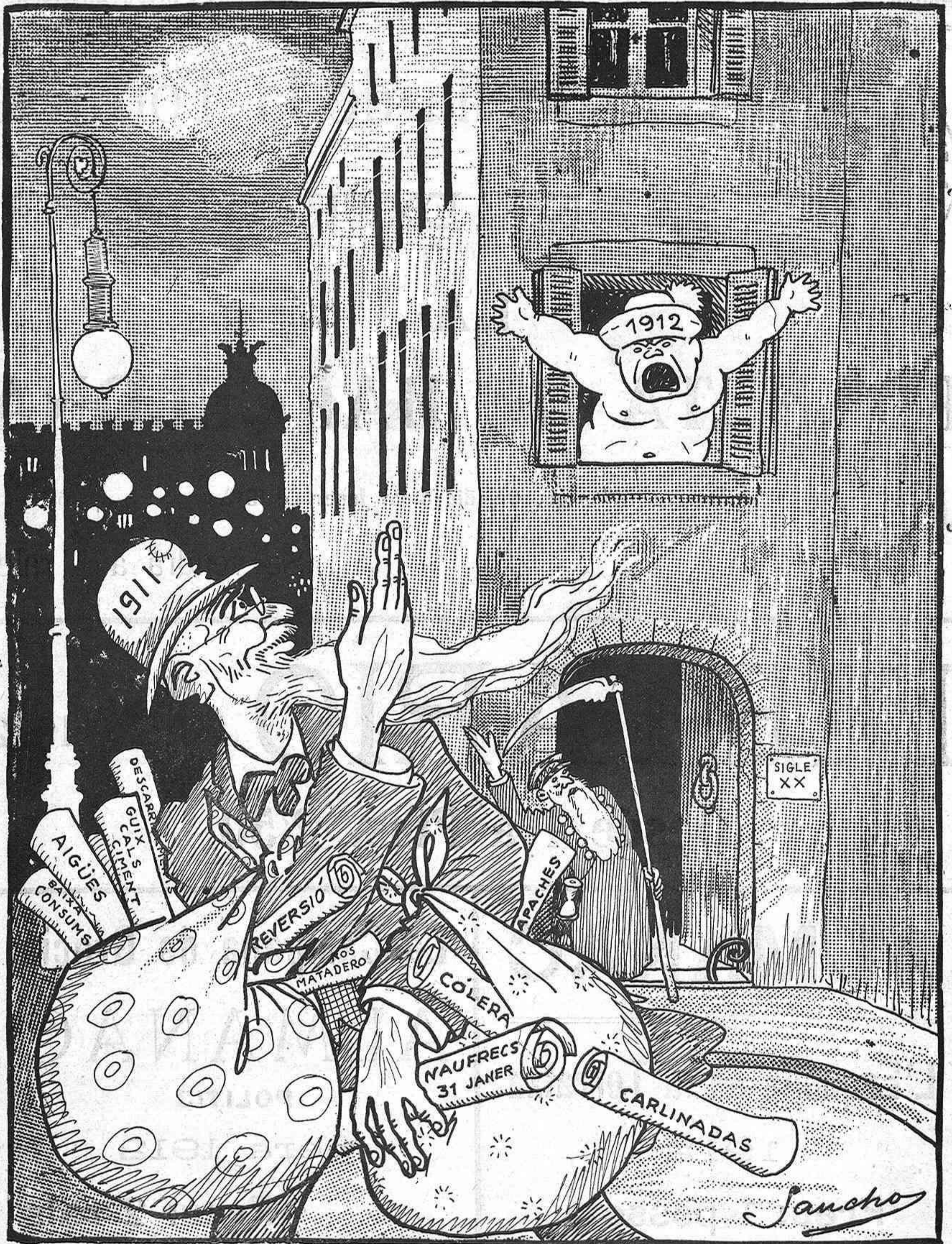
ALMANAC

POLITIC

pera 1912

Preu: 2 rals

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés, un ral pera certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

COMIAT PATERNAL

L'any vell:—Adeu, maco, y fes bondat.
L'any nou:—Lladres!... Lladres, que'm deixen sense camisa!...

